

§ 167

Kasvatus- ja koulutuslautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle valtuutettu Reetta Vanhasen toivomusponnosta selvittää mahdollisuuksia jakaa tietoa nuorten aloitejärjestelmästä sekä nimittää kouluihin nuorten aloitejärjestelmän tukihenkilö

HEL 2022-005444 T 00 00 03

Lausunto

Käsitellessään nuorten aloitteita ajalta 1.7.—31.12.2021 (13.4.2022, 7 §) kaupunginvaltuusto hyväksyi samalla Reetta Vanhasen toivomusponnon ”varmistaa, että kaikissa kouluissa opetuksen yhteydessä oppilaat saavat tiedon nuorten aloitejärjestelmästä. Lisäksi selvitetään mahdollisuutta nimittää kouluihin tukihenkilö edistämään tietoisuutta nuorten aloitejärjestelmästä.”

Kasvatus- ja koulutuslautakunta kannattaa vaikutuskanavien ja –mahdollisuuksien käsittelyä oppitunneilla. Yhteiskunnallisen osaamisen vahvistaminen ja vaikuttamisen paikallisuus kuuluvat olennaisesti niin opetussuunnitelmiin kuin tutkinnon perusteisiin. Opettajien tehtävänä on vahvistaa nuorten arjen osallisuutta sekä käsitellä heidän kanssaan erilaisia vaikuttamisen mahdollisuuksia niin kuntatasolla kuin laajemminkin. Oppijoita kannustetaan ottamaan yhteiskunnallisesti kantaa, tekemään aloitteita ja viemään niitä eteenpäin. Helsingissä tehdyissä selvityksissä on tullut esiin, miten nuorten aloitejärjestelmä nähdään usein kankeana, hitaana ja vieraana. Nuorten aloitejärjestelmä tavoittaa vain pienen osan helsinkiläisiä nuoria. Ruuti-vaikuttamisjärjestelmän strategiakauden arvioinnissa 2017—2021 tunnistettiin haasteeksi se, että Helsingissä pitää panostaa erilaisten nuorten monipuoliseen kuulemiseen ja jokaisen nuoren osallisuuden vahvistamiseen.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta näkee haasteellisena nuorten aloitejärjestelmää vahvistavan tukihenkilön nimeämisen kouluille. Kouluilla ja oppilaitoksilla järjestettävää opetusta velvoittaa opetussuunnitelma ja sen sisällöt. Suomalaiseen koulutusjärjestelmään ei kuulu opetuksen varmistaminen, opetussuunnitelmien velvoittavuus sitoo opettajia työskentelemään tavoitteiden saavuttamiseksi. Tukihenkilön nimeäminen lisää tietoisuutta nuorten aloitejärjestelmästä sivuuttaisi lukuisat muut vaikuttamismahdollisuudet ja saattaisi jättää varjoon osallisuuden kokemuksen vahvistamisen ja nuorelle mieluisaan vaikuttamiseen rohkaisemisen. Kouluissa ja oppilaitoksissa on nimetty ohjaavat opettajat tukemaan oppilas- ja opiskelijakuntatoimintaa ja edistämään oppijoiden osallisuutta.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala pitää tärkeänä, että nuoret tarttuvat heitä kiinnostaviin asioihin ja haluavat puuttua epäkohtiin. Oppilaitoksissa on paljon käytäntöjä, joissa oppijat ovat monilla eri tavoilla osallisina oppilaitoksen toiminnassa. Oppijat harjoittelevat osallistuvan budjetoinnin prosesseja oppilaitoskohtaisen Ruuti-raham, alueellisen Nuorten Budjetin sekä kaupunkitasoisen OmaStadin myötä. Jokainen oppilas ja opiskelija kuuluu oppilas-/opiskelijakuntaan, joita edustavat oppilas- ja opiskelijakuntien hallitukset. Kouluissa ja oppilaitoksissa on oppijaedustus johtokunnissa. Tutortoiminta on myös aktiivinen osa koulu- ja oppilaitosarkea. Lisäksi koulujen ja oppilaitosten omat ryhmät ja tiimit edistävät asioihin vaikuttamista ja muutostoimintaa kouluarjessa. Sekä perusopetuksessa että toisella asteella oppijat suunnittelevat ja kehittävät oppilaitoksen toimintaa.

Opetussuunnitelmissa korostetaan aktiivisen kansalaisuuden ja toimijuuden taitojen kehittämistä sekä motivaation vahvistamista aloitteiden tekemiseen ja kannan ottamiseen. Helsinkiläisille nuorille on tuotettu juliste, jossa kuvataan helsinkiläisnuorten vaikuttamisen mahdollisuuksia. Tämän lisäksi oppijoille on kirjoitettu Osallistu ja vaikuta –opas, joka kuvaa osallisuuden ja vaikuttamisen kanavia Helsingissä. Sekä juliste että opas löytyvät Helsinki oppii –sivuilta <https://helsinkioppii.hel.fi/julkaisut/osallistu-ja-vaikuta-opas-helsinkilaisille/>.

Vaikka opetussuunnitelmissa, tutkinnon perusteissa ja koulujen ja oppilaitosten käytännöissä on osallisuutta ja vaikuttamista vahvistettu määrätietoisesti, on Helsingissä silti tunnistettu lasten ja nuorten arjen osallisuuden vahvistaminen kehittämiskohteeksi. Lapsiystävällinen kunta –mallin, Ruuti-vaikuttamisjärjestelmän arvioinnin sekä kouluterveyskyselyjen tuloksista selviää, miten nuoret eivät koe olevansa yhteisönsä tärkeitä jäseniä ja kokevat irrallisuutta ja ulkopuolisuutta heihin liittyvässä toiminnassa ja päätöksenteossa. Mikäli nuori ei ole vahvasti kiinni omassa arjessaan, ei hän ole kiinnostunut tarttumaan asioihin ja vaikuttamaan lähiympäristöönsä laajemmin. Tästä syystä Helsingissä tulisi resursoida lasten ja nuorten arjen osallisuuden vahvistamiseen, jotta lasten ja nuorten hyvinvointi paranisi ja heille syntyisi uskoa omaan kykyihinsä vaikuttaa ja toimia kaupungissa. Kasvatus- ja koulutuslautakunta toteaaakin, että yksittäisen vaikuttamisen toiminnon, nuorten aloitejärjestelmän, tukemisen sijaan kaupungissa tulisi resursoida nuorten arjen osallisuuden vahvistamiseen. Hyvinvoiva nuori on kiinnostunut ympäristöstään ja mahdollisuuksistaan vaikuttaa siihen.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Satu Järvenkallas

Lisätiedot

Postiosoite
PL 51300
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kasvatusjakoulutus@hel.fi

Käyntiosoite
Töysänkatu 2 D
Helsinki 51
www.hel.fi/kasvatusjakoulutus

Puhelin
+358 9 310 8600
Faksi

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
FI2922661800003009
Alv.nro
FI02012566

23.08.2022

Asia/10

Heidi Halkilahti, pedagoginen asiantuntija, puhelin: 22889
heidi.halkilahti(a)hel.fi
Sari Antikainen, pedagoginen asiantuntija, puhelin: 310 35095
helena.antikainen(a)hel.fi
Kirsi Kukkonen, pedagoginen asiantuntija, puhelin: 310 81030
kirsi.kukkonen2(a)hel.fi

Liitteet

1 HEL 2021-008091, Vanhanen toivomusponsi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Lausuntoehdotus

Lausunto on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Kaupunginhallitus on pyytänyt kasvatus- ja koulutuslautakunnalta lausuntoa 30.9.2022 mennessä valtuutettu Reetta Vanhasen toivomusponnosta varmistaa, että kaikissa kouluissa oppilaat saavat tiedon nuorten aloitejärjestelmästä. Lisäksi pyydettiin selvittämään mahdollisuuksia nimittää kouluihin tukihenkilö edistämään tietoisuutta nuorten aloitejärjestelmästä.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Satu Järvenkallas

Lisätiedot

Heidi Halkilahti, pedagoginen asiantuntija, puhelin: 22889
heidi.halkilahti(a)hel.fi
Sari Antikainen, pedagoginen asiantuntija, puhelin: 310 35095
helena.antikainen(a)hel.fi
Kirsi Kukkonen, pedagoginen asiantuntija, puhelin: 310 81030
kirsi.kukkonen2(a)hel.fi

Liitteet

1 HEL 2021-008091, Vanhanen toivomusponsi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano